

Nr 294

**av fru Lantz m. fl.
om produktion av billigare menstruationsskydd.**

Varje månad under en tidsperiod av inemot 40 år måste ca två miljoner kvinnor i Sverige köpa menstruationsskydd. Denna fysiologiskt betingade omständighet har blivit en lysande affär för de aktuella fabrikanterna i branschen. Det beräknas att landets kvinnor måste köpa tamponger och bindor för ca 150 milj. kr. per år. Uppgiften bör ses i samband med officiell lönestatistik, som förtäljer att kvinnorna är betydligt lägre avlönade än männen. Det av FN proklamerade kvinnoåret 1975 inbjuder till att ta upp denna aspekt på kvinnornas situation.

Till beskrivningen av denna situation bör ett försök göras att belysa vad detta innebär för varje enskild kvinna. Hur många menstruationsskydd en kvinna behöver är individuellt och påverkas av särskilda faktorer, men genomsnittligt beräknas ett behov av 170 skydd per år. Genomsnittspriset är 45 öre – alltså ca 75 kr. per år och summerat för livsbehovet ca 3 000 kr.

Menstruationen har under senare år börjat hos de unga flickorna i allt lägre åldrar – 12-årsåldern är inte allt något ovanligt. I familjerna blir det oftast mamman som utöver den egna förbrukningen också får ha motsvarande utgifter för döttrarna. Det rör sig alltså om ett obestridligt problem – något som man först i våra dagar börjat *tala* om. Men hur går det med åtgärderna? Menstruationsskydd är att betrakta som vilken medicinsk sjukvårdsartikel som helst. Mensskydd är en nödvändighetsvara, och behovet av skydd är konstant. Andra medicinska varor kan köpas för högst 15 kr. på apotek, men för dessa oundgängliga sjukvårdsartiklar tvingas kvinnorna att betala det pris som fabrikanterna och handeln sätter. Detta är ett orimligt förhållande.

I Sverige finns f. n. tre tillverkare av mensskydd: Mölnlycke, Kooperativa Förbundet och Stilles. Dessutom har Kronosept AB i Eslöv börjat att tillverka dambindor för Apoteksbolaget. Dessa företag med omkring dussinet olika märken av mensskydd saluför drygt 20 skilda produktvarianter.

Statens pris- och kartellnämnd har sedan år 1972 följt konsumentprisutvecklingen för olika typer av menstruationsskydd. Under senare år har priserna höjts mellan 30 och 40 %. Man kan inte bestrida att reklamen har sin speciella kostnadsuppdrivande effekt. En blick på tidningarnas och veckotidningarnas annonssidor ger en talande bild. Producenterna skyller på prisstegringar på råvaror, löneutvecklingen och den allmänna höjningen av kostnadsnivån som skäl för dessa. Det kan dock nämnas att ett företag, Apoteksbolaget, börjat att sälja dambindor för 26 öre per styck, vilket är 10 öre lägre än KF:s genomsnittspriser och 20 öre lägre än Mölnlyckes.

Det går uppenbarligen att producera billigare. Nämnas bör att landstingen köper in menstruationsskydd från Mölnlycke för ca 12 öre per styck.

I Dagens Nyheter (15.1.1975) refereras en av de köpmän som i tidningen Fri Köpenskap ger uttryck åt kritiken mot Mölnlycke:

”Mölnlyckes produkter åker ut direkt, om företaget inte lyssnar till handelns åsikter.”

Åsikterna från kvinnorna har inte kommit så mycket till direkt uttryck – de har stått i en situation utan valfrihet. Men att opinionen och missnöjet hos dem *finns*, det råder det inget tvivel om.

Frågan är bara på vilket sätt denna för landets kvinnor så betydelsefulla angelägenhet skall angripas. Den måste attackeras från synpunkten att åstadkomma en skärpt priskontroll, men grundläggande är samhällliga initiativ i syfte att åstadkomma en prisbilligare produktion samt en statlig och landstingskommunal ändamålsenlig information – gärna anknuten till preventivrådgivningen och med utnyttjande av den organisatoriska apparat sjukvården och försäkringskassorna förfogar över.

Kooperationen har på sistone tagit vissa initiativ på produktionssidan. Från statligt håll borde dock intresse visas för denna sak också på ”produktutvecklingssidan” – det finns ju viss statlig läkemedelsproduktion. Kan viss samhällelig subvention eller form för ekonomisk insats tänkas i syfte att via apoteken, sjukhusen, flerläkarstationer och sociala inrättningar göra en insats på distributionssidan?

Behovet av lättillgänglighet av en produkt som denna nödvändiggör givetvis att dambindorna etc. finns åtkomliga i ungefär samma utsträckning som f. n.

Det avgörande i detta sammanhang är att ta initiativ i syfte att uppnå en lösning i kostnadsnedpressande riktning på produktionssidan, att rationellt lösa frågorna om distribution såväl som om information om dessa varors tillgänglighet – varvid samhällliga insatser bör prövas.

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen uttalar sig för att en skyndsam prövning företas i syfte att åstadkomma en prisbilligare produktion och distribution av menstruationsskydd, varvid även frågan om formerna för samhällliga stödinsatser på detta område undersöks.

Stockholm den 20 januari 1975

INGA LANTZ (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

KARL HALLGREN (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

GUNVOR RYDING (vpk)

PER ISRAELSSON (vpk)

GUSTAV LORENTZON (vpk)